

Rozhraničení veřejného a soukromého práva

Rozhraničení veřejného a soukromého práva je záležitost práva jednoduchého, nikoli základních lidských práv, ať už hmotných (právo na majetek dle čl. 11, právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti dle čl. 34 či další práva), nebo procesních (právo na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 a dalších Listiny). Ta mohou být stejně dobře ochráněna nebo opomíjena jednou i druhou větví současného českého správního soudnictví, přičemž justiční charakter rozhodujících orgánů pochyby nevyvolává.

Rozhraničení veřejného a soukromého práva je záležitost práva jednoduchého, nikoli základních lidských práv, ať už hmotných (právo na majetek dle čl. 11, právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti dle čl. 34 či další práva), nebo procesních (právo na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 a dalších Listiny). Ta mohou být stejně dobře ochráněna nebo opomíjena jednou i druhou větví současného českého správního soudnictví, přičemž justiční charakter rozhodujících orgánů pochyby nevyvolává.

IV. ÚS 349/03

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti obchodní společnosti B, s. r. o., se sídlem v Č. B., proti usnesení Nejvyššího správního soudu, ve spojení s rozhodnutím předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví, spojené s návrhem na zrušení ustanovení § 250a odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. [151/2002](#) Sb., takto:

Ústavní stížnost a návrh se o d m í t a j í .

Odůvodnění:

Včas a řádně podanou ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení shora označeného usnesení Nejvyššího správního soudu, kterým byla odmítnuta žaloba proti rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví o přezkoumání rozhodnutí návrhu jiného subjektu na výmaz ochranné známky, zapsané ve prospěch stěžovatele. Stěžovatel tvrdí, že napadené usnesení porušuje jeho základní právo dle čl. 5 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“), ve spojení se základním právem dle čl. 36 Listiny. Současně stěžovatel navrhl zrušení ustanovení § 250a odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. [151/2002](#) Sb., a to ve znění: „Účastníky řízení jsou žalobce a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem“.

Z ústavní stížnosti a z připojeného spisu Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 7 A 35/2002, Ústavní soud zjistil, že v řízení před Nejvyšším správním soudem, které bylo původně vedeno před Vrchním soudem v Praze, brojil stěžovatel správní žalobou proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví, kterým byl zamítnut rozklad stěžovatele proti rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 1. 3. 2001, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 1. 3. 2001 pak byla vymazána kombinovaná ochranná známka stěžovatele, č. 207005 ve znění „B. + B.“, a to pro shodné slovní prvky s ochrannou známkou, č. 174983 ve znění „B. A B.“, zapsané pro stejné výrobky ve prospěch RNDr. J. K., CSc., MBA, Praha. Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví pak bylo vydáno na návrh právě RNDr. J. K., CSc., MBA, Praha.

Protože Vrchní soud v Praze o správní žalobě stěžovatele nerozhodl do 31. 12. 2002, byla věc po

zřízení Nejvyššího správního soudu předána Nejvyššímu správnímu soudu. Nejvyšší správní soud správní žalobu stěžovatele odmítl, když dovedl, že vztahy, upravené právem průmyslového vlastnictví, tvoří specifickou součást občanskoprávních vztahů, přičemž na soukromoprávním charakteru průmyslových práv nic nemění ani skutečnost, že je pro průmyslové vlastnictví charakteristické prolínání veřejnoprávních aspektů a jsou chráněny i prostředky veřejného práva. Podle ustanovení § 244 a následujících zákona č. [99/1963](#) Sb., v platném znění (dále jen „o. s. ř.“), rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírčí orgán, zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen "správní orgán"), podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Nejvyšší správní soud tedy postupoval podle § 46 odst. 2 zákona č. [150/2002](#) Sb., v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), a rozhodl tak, jak je shora uvedeno. Zároveň Nejvyšší správní soud v odůvodnění napadeného usnesení stěžovatele poučil o tom, že dle § 46 odst. 2 s. ř. s. může do jednoho měsíce od právní moci usnesení podat ve věci žalobu u místně příslušného okresního (obvodního) soudu.

Stěžovatel poukazuje na skutečnost, že v řízení podle ustanovení § 244 a násl. o. s. ř. nebude dle § 250a občanského soudního řádu, ve znění zákona č. [151/2002](#) Sb., účastníkem řízení rozhodující správní orgán. Požadavku kontinuity původního řízení tedy odporuje platná úprava, neboť řízení nebude vedeno se stejnými účastníky. Rozsudek je přitom závazný jen pro účastníky řízení, nebyl by tak závazný pro Úřad průmyslového vlastnictví.

Cílem odmítnuté žaloby mělo být zrušení pro stěžovatele nežádoucího rozhodnutí o výmazu jeho ochranné známky. Podle § 250j občanského soudního řádu v novém znění soud rozsudkem nahrazuje rozhodnutí správního orgánu. Stěžovatel tvrdí, že Úřad průmyslového vlastnictví nebude respektovat rozsudek z řízení, jehož nebyl účastníkem. Problematické důsledky bude mít také soudní rozhodnutí o nákladech řízení před správním orgánem. Stěžovatel tvrdí, že je logické, aby účastníkem soudního řízení byl orgán výkonné moci. Stěžovatel se domnívá, že rozhodování Úřadu průmyslového vlastnictví v oblasti registrace ochranných známek je věcí veřejnoprávní. V doplnění ústavní stížnosti ze dne 1. 7. 2003 stěžovatel nadto zdůrazňuje, že dle § 132 přechodných ustanovení s. ř. s. přebírá, nestanoví-li tento zákon jinak, nerozhodnuté věci správního soudnictví od vrchních soudů Nejvyšší správní soud. Napadeným usnesením tedy došlo k odnětí zákonného soudce dle čl. 38 Listiny.

Ústavní soud nejdříve prověřil formální náležitosti ústavní stížnosti. Ústavní stížnost je podána v šedesátidenní lhůtě od doručení (16. 5. 2003 vyhlášení rozsudku, 27. 6. 2003 doručení ústavní stížnosti). Stěžovatel je řádně zastoupen advokátkou na základě speciální plné moci s výslovným vyloučením substituce ze dne 27. 6. 2003.

Vyčerpání všech procesních prostředků zůstává vzhledem k povaze předmětu ústavní stížnosti předmětem dalších úvah Ústavního soudu.

Nejvyšší správní soud ve svém vyjádření ze dne 13. 8. 2003 zhodnotil ústavní stížnost jako nedůvodnou. Poukázal na napadené usnesení, ve kterém zdůraznil soukromoprávní ráz známkové agendy. Napadené usnesení zdůrazňuje vazbu mezi § 2 s. ř. s. a § 6 o. s. ř. Dle § 244 o. s. ř. soudy přezkoumají rozhodnutí moci výkonné o sporech či jiných věcech, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů. Nejvyšší správní soud poukazuje na nutnost rozlišování věcí veřejnoprávních a soukromoprávních právě kvůli určení věcné příslušnosti mezi soudy. Poukazuje na opomíjení rozpracování teorie rozlišování veřejného a soukromého v minulém půlstoletí a připomíná, že některá právní odvětví nelze podřadit jednoznačně pod žádnou kategorii. Nastíněné dělení je přesto funkční.

K právům duševního vlastnictví Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že jde o statky nehmotné povahy, které jsou dle § 118 občanského zákoníku předmětem občanskoprávních vztahů. Na soukromoprávním charakteru nic nemění ani možnosti ochrany a omezení veřejnoprávními instituty. Dle Nejvyššího správního soudu je rozhodování o výmazu ochranné známky právní věcí, vyplývající z občanskoprávních vztahů. Podle § 46 odst. 2 s. ř. s. žalobu odmítl a žalujícího poučil o možnosti žalovat orgán výkonné moci u místně příslušného okresního soudu.

Úřad průmyslového vlastnictví ve svém vyjádření ze dne 7. 8. 2003, podaném jeho předsedou, naopak zdůraznil veřejnoprávní ráz. V úvodu připomněl, že procedurálně obdobně Nejvyšší správní soud již ke dni vyjádření rozhodl ve více než sto věcech, vedených proti rozhodnutím úřadu, a to i tam, kde zamítnutí zápisu bylo dáno absolutními překážkami zápisu jednotlivých práv duševního vlastnictví. Úřad nezpochybňuje hybridní povahu jím vedených řízení; převažují však prvky veřejnoprávní. Výsledkem řízení je přiznání či odepření průmyslového práva jako určitého privilegia. Úřad ve vyjádření připomíná svoji kompetenci dle zákona č. [14/1993](#) Sb. Úřad vyjadřuje pochybnosti o poukazu Nejvyššího správního soudu na kompetenci okresních (obvodních) soudů vzhledem k postavení Úřadu jako ústředního orgánu státní správy, kdy soukromoprávní spory o porušení práv k existujícímu průmyslovému vlastnictví rozhodují dle § 9 občanského soudního řádu na prvním stupni krajské soudy. Založení průmyslového práva rozhodnutím soudu příslušného podle tohoto kodexu by navíc nastalo tímto rozhodnutím, nikoli zápisem do rejstříku. Úřad by nebyl účastníkem příslušného řízení, neboť správní soudnictví "soukromoprávní větve" spočívá v rozhodnutí věci a nikoli přezkumu správního rozhodnutí. Stát tak pozbývá možnost bránit se nesouladnému rozhodování soudů a protizákonným rozhodnutím. Vynětí rozhodování Úřadu z přezkumu dle soudního řádu správního znemožní ochranu proti jeho nečinnosti. Rozmělnění rozhodovací činnosti na jednotlivé okresní soudy zhatí tvorbu jednotné judikatury. Mezinárodní standard ochrany duševního vlastnictví počítá s možností přezkoumání rozhodování soudem a nikoli jeho převzetí.

Úřad tvrdí, že jeho rozhodování o udělení ochrany předmětům průmyslového vlastnictví není rozhodováním, které by mohlo být nahrazeno rozhodnutím soudů. Je přitom nezbytné, aby činnost Úřadu byla vystavena soudní kontrole v řízení podle s. ř. s. Při nastolení tohoto stavu je třeba mít za to, že není nutná novelizace o. s. ř., která by učinila účastníkem řízení správní orgán. Ústavní stížnost napadá rozhodnutí, které má z pohledu celé obecné justice procesní ráz.

Nejvyšší správní soud, jako účastník řízení, ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí.

Ústavní soud by překračoval svoji kompetenci, pokud by si osvojoval rozhodovat o rozdělení agendy správního soudnictví podle veřejnoprávní a soukromoprávní povahy vztahů, které jsou předmětem sporů. Je věcí obecné justice nalézat hranici mezi množinou veřejnoprávních a soukromoprávních vztahů. Ta může být nezřetelná, jak ukazují závažné argumenty stěžovatele, Nejvyššího správního soudu a Úřadu průmyslového vlastnictví. Dle současné úpravy soudního řízení správního a občanského soudního řízení je nicméně řízení o takovém konfliktu svěřeno speciálnímu justičnímu orgánu podle zákona č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, kde je rovněž toto řízení upraveno. Ústavní soud jako justiční orgán, povoláný k ochraně zvláštní kategorie základních práv až po selhání jiných administrativních a justičních orgánů, necítí potřebu řešit uvedený právně-teoretický spor. Rozhraničení veřejného a soukromého práva je záležitostí práva jednoduchého, nikoli základních lidských práv, ať už hmotných (právo na majetek dle čl. 11, právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti dle čl. 34 či další práva), nebo procesních (právo na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 a dalších Listiny). Ta mohou být stejně dobře ochráněna nebo opomíjena jednou i druhou větví současného českého správního soudnictví, přičemž justiční charakter rozhodujících orgánů pochyby nevyvolává.

V daném případě měl stěžovatel postupovat podle poučení Nejvyššího správního soudu, uvedeného na konci odůvodnění napadeného usnesení, a do jednoho měsíce od právní moci usnesení podat ve věci žalobu u místně příslušného soudu ve věcech občanskoprávních. Vyčerpáním tohoto procesního prostředku, respektive procesních prostředků na něj navazujících (odvolání, návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu podle zákona č. [131/2002](#) Sb.), by bylo možné považovat za vyčerpání všech procesních prostředků, které stěžovateli zákon k ochraně jeho práva poskytuje.

Úkolem Ústavního soudu není ani předjímání protiústavního rázu procedurálních pravidel toho justičního procesního kodexu, který se ještě ve stěžovatelově případě vůbec neuplatnil. Jejich možná protiústavnost může být předmětem zkoumání Ústavního soudu na základě návrhů rozhodujících soudů nebo ústavní stížnosti proti rozhodnutí, která již skutečně nelze napadnout jinými opravnými prostředky, nikoli pouze prostředky poskytnutými právem v rámci jedné konkrétní soustavy soudního řízení.

Poukaz Úřadu průmyslového vlastnictví na rizika rozptýlení agendy práv průmyslového vlastnictví mezi různé soudy a na vhodnost jeho koncentrace u specializovaného tribunálu, je jistě právně-politicky závažný. Ústavní soud však není povolán k tomu, aby hledal nejhodnější model organizace obecného soudnictví. To je úkol demokraticky přímo legitimovaného zákonodárského sboru.

Ústavní soud konstatuje, že stěžovatel zjevně nevyčerpal všechny shora naznačené procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje, a ústavní stížnost je tak nutné považovat za nepřipustnou podle ustanovení § 75 odst. 1 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoÚS“). Ústavní soud přitom nedovodil, že by ústavní stížnost svým významem podstatně přesahovala vlastní zájmy stěžovatele.

Jestliže tedy nezbylo, než o samotné ústavní stížnosti rozhodnout odmítavým výrokem [§ 43 odst. 1 písm. e) ZoÚS], musí se tento výrok promítnout i do návrhu na zrušení ustanovení § 250a odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. [151/2002](#) Sb., a to ve znění: „Účastníky řízení jsou žalobce a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem“. Jak již Ústavní soud dříve dovodil (sp. zn. III. ÚS 101/95), je-li samotná ústavní stížnost věcného projednání neschopná, odpadá tím současně i základní podmínka možného projednání návrhu na zrušení zákona (jeho jednotlivých ustanovení, příp. jiného právního předpisu); opačný výklad by vedl ke stavu, jímž by se aktivní legitimace k podání takového návrhu (srov. § 64 odst. 1, 2 ZoÚS) zcela nežádoucně přenášela i na ty, kteří jinak takové oprávnění - nejsou ve sféře vlastních zájmů bezprostředně dotčeni - nemají. Návrh na zrušení předmětného zákonného ustanovení tedy Ústavní soud odmítl podle § 43 odst. 2 písm. b) ZoÚS.

V daném případě nadto stěžovatel ani netvrdí, že by jím napadené ustanovení zákona bylo v rozporu s ústavním zákonem nebo ústavním pořádkem. Ve svém návrhu pouze prezentuje mínění, že účastníkem řízení (v řízení podle části páté občanského soudního řádu) by měl být především správní orgán, jehož rozhodnutí je předmětem žaloby, s tím, že uplatněním napadené části zákona nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti. Ústavní stížnost přitom zcela zjevně směřuje proti aplikaci § 46 odst. 2 s. ř. s., a nikoliv proti aplikaci napadeného zákonného ustanovení § 250a o. s. ř. Ústavní soud také není povolán k tomu, aby pozitivně vytvářel, ať už podle svého či stěžovatelova mínění, jednoduché právo. K tomu je, jak bylo shora uvedeno, povolán orgán moci zákonodárské. Ústavní soud je oprávněn pouze, jako tzv. negativní zákonodárce, protiústavní součástí jednoduchého práva z právního řádu odstraňovat.

Ze všech těchto důvodů bylo proto rozhodnuto tak, jak je z výroku tohoto usnesení patrné.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)